

Marian Łazarski
ZPAF, Gorzów Wielkopolski

Konfrontacje Fotograficzne — 30 lat

Konfrontacje Fotograficzne w Gorzowie Wlkp., zapoczątkowane w 1969 roku, są związane z Gorzowskimi Konfrontacjami Kulturalnymi organizowanymi przez Komisję Kultury Miejskiej Rady Narodowej od 1967 roku. W tych latach bardzo szeroko prowadzona była działalność upowszechnieniowa fotografii polskiej przez Federację Stowarzyszeń Fotograficznych w Warszawie. Co pewien czas Prezydium tejże organizacji powierzało zorganizowanie zjazdów Towarzystw Fotograficznych w różnych regionach Polski. W 1968 roku taki Zjazd zaproponowano zorganizować w Gorzowie. Gorzowskie Towarzystwo otrzymało akceptację Rady Miejskiej na organizację takiego Zjazdu i organizację przy tej okazji dużej wystawy Stowarzyszeń.

I tak od maja 1969 roku rozpoczęto organizację wystaw fotograficznych Towarzystw Zachodnich i Północnych (od 1972 z terenu całego kraju), a także klubów fotograficznych z Niemiec (NRD). Dzisiaj z perspektywy 30 lat fotografia zdaniem krytyków z tamtego okresu wiąże się z ze schyłkiem modernizmu w sztuce, wejściem w różnorodność i niejednoznaczność sztuki postmodernizmu w ostatniej dekadzie.¹

Impreza obejmuje trzy kolejne dekady w dziejach sztuki współczesnej. Początki to lata 70., gdy w sztuce dominuje konceptualizm, schyłkowy modernizm. Lata 80. charakteryzujące się powrotem do wartości emocjonalnych, ekspresyjnych, pojawiają się nowe media, performance, instalacje. I trzecia dekada — lata 90., kiedy ujawniają się tendencje kryzysowe sztuki postmodernistycznej, a w fotografii odradzanie się tradycyjnej, wzrost znaczenia nowych technik, w tym cyfrowej.

Wydarzenia w ramach Konfrontacji Fotograficznych można podzielić na kilka okresów w odstępach kilkuletnich.

Pierwszy taki okres to lata 1969 – 1975, a kolejne to 1976 – 1985, 1986 – 1990, 1991 – 1995, 1996 – 2000.

Bardziej szczegółowe etapy imprezy przedstawiały się następująco:

— 1969 – 1971 rok, prezentowane były wystawy Stowarzyszeń Fotograficznych (międzyokregowe). W 1971 roku pojawiły się rozważania teoretyczne w formie referatów W. Tuszko i K. Łyczywek *Fotografia reportażowa publicystyka czy sztuka*,

¹ Andrzej Saj — niepublikowane materiały z seminarium KF 2000r., katalogi i tomy materiałów archiwalnych Konfrontacji Fotograficznych, Gorzów Wlkp. 27.09.2001.

- od III KF, tj. od 1972 roku, organizowana była ogólnopolska wystawa „Konfrontacje”,
- od 1975 roku (VI KF) włączono do programu imprezy wystawy towarzyszące i referat St. Wojneckiego *Aspekt socjologiczny w fotografii*,
- 1976 referat J. Olka *Od foto-artu do foto-medium*,
- od 1977 roku (VII KF) do programu włączono coroczne „Prezentacje autorskie ZPAF” i sympozja jako stałą część teoretyczną, które zaproponował i prowadził St. Wojnecki.

Od 1977 do 1985 roku sympozja i towarzyszące im wystawy fotograficzne były związane tematycznie. Tematy sympozjów były następujące:

- 1977 r. „Sztuka wizualna jako narzędzie poznania”
- 1978 r. „Problemy języka fotografii”
- 1979 r. „Przestrzeń społeczna fotografii”
- 1980 r. „Postawy ‘80”
- 1981 r. „Moralna odpowiedzialność sztuki”
- 1983 r. „Fotografia – stan obecny – perspektywy”
- 1984 r. „Fotografia rozszczepiona”
- 1985 r. „Fotografia polska 1945 – 1985”.

Każdy z tematów był poszerzony o referaty wielu autorów m.in. takich, jak Jerzy Buśza, Urszula Czartoryska, Marceli Bacciarelli, Kazimierz Obuchowski, Tadeusz Brzozowski, Alfred Ligocki, Alicja Kępińska.

Wszystkie tematy sympozjów zostały wydane w postaci tomów i stanowiły ówczesnie wiedzę teoretyczną o fotografii. O fotografii polskiej, która przeszła od konceptualizmu, fotomedializmu, fotografii poszukującej, także fotografii upolitycznionej związanej z szykującymi się zmianami w okresie i po stanie wojennym.

Okres lat 1986 – 1990 to raczej seminaria z tematyką historyczno-teoretyczną, techniką z pogranicza fotografii i filmu. Wystawy fotografii elementarnej, prasowej, inscenizowanej, krajobrazowej. Można przyjąć, że był to też czas początków fotografii „czystej”. Seminaria były na tematy:

- 1986 — tom bez tytułu zawierający m.in. wywiad z E. Hartwigiem, referat A. Soboty „Fotografia wobec postmodernizmu”
- 1987 — „Fotografia prasowa jako sztuka faktu”
- 1988 — „Współczesna fotografia polska wobec fotografii światowej”
- 1989 — „Świadomość archiwum”.

Okres następny (1991 – 1995) to w zasadzie nowa generacja artystów bez obciążeń awangardy modernistycznej. Pojawiło się wiele nowych nazwisk kontynuujących różne trendy fotografii (jak kontaktowa wykonywana za pomocą starych aparatów, fotografia reportażowa), wystawy fotografii zagranicznej (W. Brytanii, Austrii, Niemiec, Szwajcarii, Belgii)

- 1991 — „Nowa generacja fotografii polskiej”
- 1992 — „Konfrontacje bez sankcji”
- 1994 — „Fotografia polska — inscenizacja czy relacja”.
- 1995 — „Gorzowskie Konfrontacje Fotograficzne — miejsce w fotografii polskiej”

I okres ostatni to lata 1996 – 2000; dużo fotografii czystej, zastosowań fotografii w reklamie, fotografia komercyjna.

- 1996 — „Fotografia — reklama — sztuka”
- 1997 — „Fotografia a przemiany lat - 90 tych”
- 1998 — „Fotografia polska u progu XXI wieku”
- 1999 — „Obiektywność fotografii w dobie przetworzeń cyfrowych”.

W tym okresie pojawiły się rozbieżności między oczekiwaniami odbiorców a wypowiedzią artystyczną. Dywagowano na temat eliminacji technik konwencjonalnych w fotografii na rzecz technik cyfrowych.

Kolejna przerwa w organizacji imprezy (pierwsza w czasie stanu wojennego 1982) została wprowadzona celowo, aby zmobilizować środki i zastanowić się nad modyfikacją programu.

W ostatnim 5-leciu wystawy konkursowe były zdominowane przez fotografię w postaci prac zaliczeniowych na licznych uczelniach i szkołach wyższych. Stąd też przerwa w organizacji konkursu.

W nowej formule konkursu prace będą oceniane i nagradzane tak jak dotychczas, z tym że prace zakwalifikowane do wystawy znajdują się w katalogu imprezy. Konfrontacja postaw twórczych będzie się odbywać w zetknięciu z fotografią klasyczną reprezentowaną przez autorów polskich lub zagranicznych w zależności od konieczności i sponsorów.

W podsumowaniu całego okresu funkcjonowania Konfrontacji jako imprezy organizowanej w oddaleniu od wielkich centrów kulturalnych podkreślić należy jej niewątpliwy wkład w życie kulturalne miasta i regionu oraz rozwój kontaktów przygranicznych. Choć są to aspekty raczej socjologiczne.

Niemniej jednak powaga tego wydarzenia dała początek do poważnego traktowania fotografii artystycznej przez władze i społeczeństwo. Również pobudzone zostały kręgi młodzieży i wyzwoliła się chęć poznawania i studiowania fotografii.

Konfrontacje Fotograficzne w Gorzowie Wlkp. organizowane są od 1969 roku nieprzerwanie. Jest to miejsce promocji i konfrontacji różnych trendów i kierunków fotografii polskiej. Impreza składa się z wystawy konkursowej symposium i wystawy bądź wystaw uznanych artystów, szkół lub gości zaproszonych. W 2000 roku przypadła 30 rocznica tej imprezy. Z tej też przyczyny wystąpienie przypomina początki i jest próbą odniesienia jej do trendów w polskiej fotografii i sztuce.